

Wrząca_1
Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	czarnkowsko-trzcianecki	
Gmina	Trzcianka	
Miejscowość	Wrząca	

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	15 czerwca 2013 r.	Miejsce wykonania	dom informatorki
Czas trwania	51:28	Forma i wielkość	Plik wav, wielkość – brak danych
Przeprowadzający	M.J.	Komentarz	

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
044_TRZ_WRZ	K	86 lat		Informatorka i jej mąż to najstarsi mieszkańcy wsi.

Informacje etnograficzne	
Tematyka	Pozyskane informacje (ew. cytaty)
I. Toponomastyka i etnonimy	
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	<p>„Wrząca. To jakieś jeszcze poniemieckie było i potem zrobili PGR z tego. Tu była budowa, to przyjeżdżali, bo nie mieli pracy. Tu dostali dom, z 4-5 rodzin mieszkało, to zawsze coś dostawali.”</p> <p><i>A zostali jeszcze jacyś Niemcy?</i></p> <p>„Nie, tu nie było. To jeszcze w Stobnie było paru, ale odjechali. Nie, że wypędzili ich, ale sami odjechali.”</p>
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstwa)	„Nie. Tylko tak jak jest tutaj ten budynek, to był właściciela niemieckiego.”
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	„Rzeczka tu płynie dookoła naszej. [<i>Jakoś się nazywa?</i>] No, <i>Wrząca</i> , normalnie. Jeszcze jakoś inaczej, po niemiecku kiedyś była, ale nie pamiętam.”
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i głązów narzutowych)	Brak informacji
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	„Stobno była <i>Stabno</i> , czyli tak troszkę inaczej, ale potem Biała... No, tak specjalnie nie ma takich.”
Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji
II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe	
Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych	<p>„Tu nic nie było, trzeba było do Piły dojeżdżać.”</p> <p>„Tylko parę domków tu było tak jak widać. Potem te bloki takie postawili jak te PGR-y. A teraz to, tu majątek był jakiegoś takiego hrabiego i tutaj sprzedawali. I jeden taki się znalazł, i teraz kupił tu tego, to i rozlewnie rozbudował, i norki trzyma.”</p>

		<p><i>Futra robi?</i></p> <p>„No, robi, sprzedaje i wysyłają za granicę. To jest takie, że naprawdę. Oni mają interes.” [opowiada o właścicielach fabryki z norkami – przyp. bad.]</p> <p><i>A ten dom był ponemiecki, co pani zajęła?</i></p> <p>„Tak, ponemiecki. To było biuro.”</p> <p><i>Zostały tu jeszcze jakieś sprzęty?</i></p> <p>„Nie. Tylko ten budynek został, to on taki stary jest. Tu jest świetlica jeszcze, to jakieś zebrania tam czy dla młodzieży klub. A później jak mąż przyszedł tu pracować, to dali nam to mieszkanie. I tak mieszkamy.”</p> <p><i>No tutaj we wsi tylko jeden sklep... Kościoła też nie ma...</i></p> <p>„Do Stobna należymy.”</p> <p><i>A kiedyś był?</i></p> <p>„Nie, nie było. Tu tylko taka kapliczka mała, co robili tam.”</p> <p>„To do Stobna chodziliśmy. Teraz samochodami wszystko jedzie, a kiedyś to żeśmy na piechotę chodzili. Kiedyś to autobusów nie było ani nic, to na piechotę. Jak do Piły to rowerem, jak na 7. musiał być w pracy. A tak to na piechotę.”</p> <p>„Ale my tu teraz do Trzcianki należymy. Ten budynek potrzebuje renowacji, to tam nie mają... Nie mogą nic tu zrobić.”</p>
Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne		
1	św. Andrzeja (Andrzejki)/św. Katarzyny (Katarzynki)	„Nie, to takie młode to tam obchodzą. Mają taką salkę młodzieżową, to coś tam robią, to sołtys też coś tam robi.”
2	św. Marcina/11 listopada	[Rogale?] „Kupuje się.” <i>A kiedyś pani piekła?</i> „Kiedyś to się piekło. Teraz to nie piekę, bo i ciężko, no i nie mogę. Ale kiedyś to wszystko piekło się.”
3	Adwent	„Nie.” <i>Na roraty się chodziło?</i> „Chodziło się. To do Stobna. Daleko, trudno było. Młody

		człowiek to gonił.”
4	św. Mikołaja (Mikołajki)	<p>„Mikołajki to tak więcej dzieci, rodzina to się robi.”</p> <p><i>A kiedyś, u pani w domu, jak były Mikołajki, to dzieciom się robiło prezenty?</i></p> <p>„Gdzie tam.”</p> <p><i>Nie było tak, że do butów wyczyszczonych?</i></p> <p>„Nie. U nas nie było tak nigdy, bo ja z wileńskiego pochodzę. Tam ciężko było.”</p>
5	Wigilia	<p>„Wigilię to się wyprawiało. Rodzina, teraz to już przeważnie syn nas zabiera.”</p> <p><i>Ale 12 potraw? Sianko pod obrusem?</i></p> <p>„Tak, niby tak pokazują, ale nie wyjdzie tak. Tylko jak komu pasuje, to tak wyjdzie.”</p> <p><i>Ale opłatkiem się dzieli i składa życzenia?</i></p> <p>„Tak, opłatek jest. [...] Na pasterkę to jest do Stobna.”</p>
6	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	Brak informacji.
7	Sylwester/Nowy Rok	<p>[wywalanie bramek?]</p> <p>„Było takie, tak... [śmiech – przyp. bad.] Było to. Ale teraz ostatnio nie byli. Już troszkę tak jakoś zmienia się to.”</p> <p><i>A też kiedyś wnosili wozy na dachy?</i></p> <p>„Tak! Cuda nie robili! O, pamiętam, jak my ślub brali z mężem. Nie było takiej powózki, to powózkę od księdza żeśmy pożyczili. Do ślubu żeśmy jechali powózką, bo to kawałek od kościoła do mieszkania. To nad ranem szukali: gdzie jest samochód. Utopili... [śmiech – przyp. bad.]”</p>
8	Trzech Króli	Brak informacji.
9	Kolędnicy	<p>„Teraz nie. Już tak parę lat to chodzili. Przebierali się, tak. Chodzili po domach. A teraz już tak nie, już parę lat ich nie było.”</p> <p><i>A chodzili w Wigilię czy w Trzech Króli?</i></p> <p>„Raczej tak po Wigilii i w Trzech Króli później chodzili.”</p>

10	MB Gromniczej	<p>„Trzeba świecę święcić.”</p> <p><i>A później jeszcze się z tą świecą robi?</i></p> <p>„No, leży. W razie potrzeby przy zmarłym palili.”</p> <p><i>A jak burza była?</i></p> <p>„I przy burzy palili. Też palili, też. Każdy się bał...”</p>
11	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	<p>„Nie, tutaj za mała wieś. Było tylko Koło Gospodyń w Stobnie.”</p> <p><i>A na ostatki coś się robi? Np. piekło się pączki, chrusty?</i></p> <p>„Tak, tak. Pączki przeważnie.”</p> <p><i>A podkoziolatek był? Śledzik?</i></p> <p>„Nie, nie pamiętam. To tak ciężko tutaj, bo tu i w Stobnie to tak wszystko najeżdźcy [chodzi o osiedleńców powojennych – przyp. bad.]”</p>
12	Topienie Marzanny	Brak informacji.
13	Środa Popielcowa	<p>„No to specjalnie... Tylko idzie się do kościoła na posypanie.”</p> <p><i>A kojarzy pani taki zwyczaj wieszania woreczków z popiołem?</i></p> <p>„Nie, to nie pamiętam. Bo to tak ludzi z wielu terenów tutaj... Może mieli inne jakieś obrzędy, to jakoś później zaczęli stosować jednakowe.”</p>
14	Śródpoście	<p>[Post]</p> <p>„Nie...”</p>
15	Niedziela Palmowa	<p>[W domu się robiło?]</p> <p>„Tak.”</p> <p><i>A z czego takie palmy?</i></p> <p>„Jakieś różne, nie wiem, jakieś różne tam gałązki, jakie tam uzbierali. Niektórzy to zrobili tam kolorową. Niektórzy takie gałązki. Jak kto mógł.”</p> <p><i>A potem co z tą palmą?</i></p> <p>„To też wkładali sobie później. Pamiętam, że kiedyś takie obrazy były, to za obraz się kładło, żeby te palmy strzegły tego gospodarstwa. Ale teraz już wychodzi to wszystko.”</p>
16	Triduum Paschalne	„Nie, raczej tylko do kościoła chodzi się na te msze.”

17	Wielkanoc (święcenie koszyczka)/Niedziela Wielkanocna	<p>„To tu wszyscy, gdzie jest ten ołtarzyk, to tu chodzi się. To tak ktoś weźmie sobie jakieś pokarmy, postawiają i ksiądz przyjeżdża i poświęca.”</p> <p><i>A wcześniej, jak nie było tej kapliczki?</i></p> <p>„To do Stobna. [opowiada, jak było w Wileńskim; jak się brało ogień w Wielką Sobotę, to się przywoziło do domu i na tym ogniu gotowało – przyp. bad.]”</p> <p><i>Co jest w koszyczku?</i></p> <p>„Babka, jajeczka, przeważnie jajeczka, jak to na Wielkanoc. Jakieś ozdóbki, coś. Baranek. Baranki różne, niektóre z cukru, niektóre z masła mieli, niektóre też sztuczne. [Z chleba?] Z chleba chyba też, pamiętam, że był taki jeden duży.”</p> <p><i>I później ten koszyczek się...?</i></p> <p>„I później to się na śniadanie to wystawiało i wtedy święcone, przeważnie jajka się pokroiło i to święcone się dzielili, i składali życzenia. Jajkiem się dzielili i życzenia składali.”</p> <p><i>I później każdy resztę jedzenie z koszyczka też musiał spróbować?</i></p> <p>„No, co było możliwe to pokroili i jedli, a tak to śniadanie jeszcze, co kto jakie robi. Przeważnie barszcz biały...”</p>
18	Poniedziałek Wielkanocny	<p>„Oj, to lany. Oj, pamiętam jak tu było, nawet do kościoła nie mógł pójść. A teraz to zanika. Cicho tu ani nic...”</p>
19	Zielone Świątki	<p>„Nie, tylko ubieranie w mieszkaniu zielonym wszędzie. Pamiętam, jak ktoś miał podwórze, jak nie miał zielone blisko, to brzoźki specjalnie z lasu przywozili, stawiali te brzoźki. A w domu ustroili brzoźkami wszędzie.”</p> <p><i>A tatarakiem też stroili?</i></p> <p>„Nie, u nas to tataraku nie było.”</p>
20	Boże Ciało	<p>„Tylko na Boże Ciało to procesja zawsze była, chodzili tam.”</p> <p><i>Ale tutaj?</i></p> <p>„Nie, nie, w Stobnie. Tu nie.”</p> <p><i>I tam też 4 ołtarze budują? I mieszkańcy w Stobnie budują?</i></p> <p>„Tak, tak. Nie, z Wrzącej też mieszkańcy, którzy mogą, to tam coś się składali i dawali na te ołtarze.”</p> <p><i>I zawsze jest ta sama trasa?</i></p>

		<p>„Podobna. Jakieś takie miejsca sobie zrobili.”</p> <p><i>A zabiera się gałązki z ołtarzy do domu?</i></p> <p>„No, niektórzy zabierają.”</p> <p><i>I co potem z tymi gałązkami?</i></p> <p>„Ano, składają i kładą gdzieś, gdzie można odznaczyć.”</p>
21	św. Jana	„Nie, nic takiego...”
22	MB Zielnej	<p>„Ja nie wiem...”</p> <p><i>Robiło się bukieciki z ziół?</i></p> <p>„Robiło...”</p> <p><i>Czy wianki bardziej?</i></p> <p>„Wianeczki raczej.”</p> <p><i>I potem też przychodzili do domu i za obraz?</i></p> <p>„I za obraz albo powiesili. I to sobie wisiało.”</p> <p>[Okadzanie zwierząt?]</p> <p>„To tak, to było. Spalanie tego i okadzanie tych zwierząt, żeby zdrowe były.”</p>
23	MB Siewnej	<p>„Co to było? Święcili zboże.”</p> <p><i>A później dodawali tego zboża do siewnego?</i></p> <p>„Do siewnego dodawali, żeby się urodziło dobrze. To, to tak, na Matki Boskiej Siewnej.”</p>
24	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	<p>„To przeważnie idzie się na groby. Na grobach wszystko się robiło.”</p> <p><i>Bo tutaj nie ma cmentarza. Tylko ten poniemiecki...</i></p> <p>„No, te groby to w Stobnie. To przeważnie tam.”</p>
25	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne (cykliczne) istotne dla informatora	<p><i>Darło się też pierze kiedyś?</i></p> <p>„Tak.”</p> <p><i>I sąsiadki przychodziły do siebie i sobie pomagały?</i></p> <p>„Przychodziły. Tutaj nie, bo nie potrzebowałam tego, ale jak trzymała któraś kaczki czy gęsi, to kiedy to porwie? Nie miała kiedy. Wtedy musiał mieć świnkę i kurkę, to było co robić. To śpiewały wtedy kobiety, to pamiętam jak my tutaj mieszkaliśmy w Stobnie, ale coś tam zmienili księgowego i dali</p>

		<p>nas do Pokrzywna. To pani tam jedna miała, to ja tam chodziłam nawet.”</p> <p><i>A pamięta pani jakieś przyspiewki?</i></p> <p>„Nie, to ja już tam nie umiem...”</p> <p>[wspomina o tym, że kiedyś ludzie siedzieli na zewnątrz, na ławkach, rozmawiali dużo ze sobą, gawędzili, a teraz nikt z domu nie wychodzi; potem o synach, pszczołach, którymi syn się zajmuje, drugi syn jest kierownikiem straży miejskiej w Pruszczu Gdańskim – przyp. bad.]</p>
Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe		
1	Narodziny i chrzest	„Nie pamiętam tego.”
2	Ślub i wesele	<p>„O, pamiętam, jak my ślub brali z mężem. Nie było takiej powózki, to powózkę od księdza żeśmy pożyczili. Do ślubu żeśmy jechali powózką, bo to kawałek od kościoła do mieszkania. To nad ranem szukali: gdzie jest samochód. Utopili... [śmiech – przyp. bad.]”</p> <p><i>A bramki też stawiali?</i></p> <p>„O, tak. To ci, co lubią popić. Bo tak jak tutaj Stobno, a tu Trzcianka, to jak w Stobnie ktoś bierze ślub, ale jadą po restauracjach, gdzieś mają te przyjęcie, to tutaj ze 3-4 bramki. Zatrzymują i muszą im dać, nie ma, że nie.”</p> <p><i>A to dorośli zatrzymują?</i></p> <p>„Tak, dorośli. Takie chłopaki.”</p> <p>[Tłuczenie szkła?]</p> <p>„Niespecjalnie. Tego nie było.”</p> <p>[Nieproszeni goście?]</p> <p>„Bywało takie. No to nieraz im tam wynieśli, po kielichu dali, czy tam jakiemuś ciasto dali takim ludziom, co tam podchodzili i tam podglądali.”</p>
3	Śmierć i pogrzeb	<p><i>Zbierali się na różaniec?</i></p> <p>„Nie. To z wieczora trochę pozbierali się [wspomina śmierć matki na Wileńszczyźnie – pustą noc i śpiewaków – przyp. bad.]”</p> <p><i>A tutaj nie? Nie odprowadzali tego nieboszczyka?</i></p> <p>„Nie. Choć jak tutaj niektórzy zmarli, to go do samochodu i</p>

		odwieźli. Albo jak kto tam chciał, to go odprowadzili, żeby na cmentarz, no.”
4	Inne zjawiska	Brak informacji.
	Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa	Brak informacji.
	Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy	„Nie. To teraz raczej wszystko takie nowe patrzą.”
III. Tradycje rękodzielnicze		
	Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych	Brak informacji.
IV. Przejawy religijności tradycyjnej		
1	Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok fundacji, fundatorzy)	<p>„Nie, nie było. Tu tylko taka kapliczka mała, co robili tam.”</p> <p><i>Ta tu, przy wjeździe?</i></p> <p>„Tak, ta przy wjeździe. Coś tam, czy majowe odprawiali, czy coś, to wszystko pod tą kapliczką.”</p> <p><i>A długo tak stoi?</i></p> <p>„To już chyba z 10 może i parę lat.”</p> <p><i>A wcześniej nic nie było?</i></p> <p>„Nic nie było, to do Stobna chodziliśmy. Teraz samochodami wszystko jedzie, a kiedyś to żeśmy na piechotę chodzili. Kiedyś to autobusów nie było ani nic, to na piechotę.”</p>
2	Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródelka)	„Nie, tutaj nie słyhać było.”
3	Święte figury, obrazy, rzeźby	Brak informacji
4	Miejsca kultu religijnego	Brak informacji

5	Lokalne tradycje pielgrzymowania	<p>„W Stobnie pielgrzymowali nawet do tego słynnego kościoła... Ale to tam aż... Częstochowa. Jechaliśmy autobusami.”</p> <p><i>A do Białej?</i></p> <p>„Nie, to nie jest tak specjalnie rozpowszechnione. Tutaj raczej więcej do Lichenia. Do Lichenia też często ktoś jeździ.”</p> <p><i>A do Lubasza?</i></p> <p>„Do Lubasza to już bardziej przeżyte takie...”</p>
6	Lokalne odpusty	<p>[W Stobnie przyjeżdżały budy?]</p> <p>„Nie. Tylko msza i koniec. Gdzie tam do ludzi... i chodzili na cmentarz coś tam...”</p>

V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie

1	Dożynki	<p>„Tutaj raczej nie, tylko robili tam na wsi jak do sołtysa czy coś tam. U nas dożynki to normalny gospodarz, jak któryś bogatszy był. Schodzili się, pomogli kosić zboże i ten gospodarz wyprawiał takie przyjęcia na dożynki.”</p> <p><i>A takie, że się wieńce robiło?</i></p> <p>„Tak, to z wieńcem.”</p> <p><i>To też wtedy było?</i></p> <p>„Tak. To, to trochę pamiętam.”</p>
2	Dni gminy/wsi	„Nie. Więcej to takie zbiorowe. Tego nie obchodzono.”
3	Lokalne festyny	Brak informacji
4	Inne (np. organizowane przez szkołę, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	„Było tylko Koło Gospodyń w Stobnie. No to jakaś tam pani, jakiegoś gotowania, pieczenia uczyli, ale teraz to już raczej nie ma. Raczej wszystko do miasta na gotowe. Każdy teraz to już się sam nauczy.”